

Gubcsi Lajos - Gubcsi Anikó
A csillagokban Bubik István

TARTALOM

Kölcsey Ferenc: Himnusz

A búcsú

Gubcsi Lajos: Mindannyian összeérünk

Gyurkovics Tibor: Ebek harmincadja

Legeza atya: A világ és az Úristen

Pistáról - Rudolf Péter beszéde Bubik István temetésén

Novák Ferenc: Bubik István élt 46 évet

Minden kor megszüli a maga fantasztikus embereit

Interjú Gubcsi Lajossal a Hír TV-ben

Metz Katalin: Rekviem Bubik Istvánért

Márta István: Gyászbeszéd Bubik István sírjánál

... az ember egy szál magában nekik rontson...?

Beszélgetés a Magyar Művészetért Díj első színészköltözöttjével, Bubik Istvánal

Egy gondolat bánt engemet...

Egy gondolat bánt engemet...

A Hír TV Heti Nézőterének interjúja Bubik Istvánal

... érthetetlen számomra az, hogy ez itt a gyűlölet hazája...?

Interjú a Magyar Rádió Aranyemberek című sorozatában

Bubik István - Vérének verítékéből

Bayer Zsolt: Hosszú lesz a tél

A család

... a gyökereire nagyon büszke volt...

Interjú Bubik Istvánnal és Bubik Györggyel

Egy huncut mosoly mindig ott volt a szeme sarkában...

Interjú Bubikné Rémi Tündével

A társak

Funtek Frigyes: Egy Levél

Élő felkiáltójel, nincs mese

Interjú Kubik Annával

Gyere haza! Van itt egy jó színház!

Interjú Eperjes Károllyal

Zene született

Interjú Márta Istvánal

... ő elhitte magának a koronát...

Interjú Kerényi Imrével

... Minden szerepben ő volt Bubik, akárkit játszott...

Interjú Götz Annával

Rubold Ödön: Barátom emlékére

... "ha török, ha szakad, én férfi vagyok"...

Cserhalmi Györgye monológja

... mint egy szamuráj, úgy készült minden próbára, minden előadásra...

Interjú Balikó Tamással

... mindig hozott valami kis ajándékot nekem...

Interjú Gáspár Sándorral

Élni, bátran

Interjú O. Szabó Istvánal

Tele volt a színházzal, és a színház tele ővele

Interjú Taub Jánossal

... hová fohászkodjak, vagy hova szórjam az átkaimat...

Interjú Udvaros Dorottyaival

Dobbal teremők

Interjú Sipos Andrásal

... Tünde kicsit házasítja ezt a vadembert... olyan szépen összesimulnak...

Interjú Sebestyén Mártával

... természetes, és ettől igazi....

Interjú Fábián Lászlóval Döbrentei Kornél monológja

Gubcsi Lajos: A Bubik István-emlékdíjról

Nagy Ferenc: A Magyar Művészetért Díj

Győrfi Sándor: Bubik István-emlékdíj

Gubcsi Attila: Hommage Bubik István

A Magyar Művészetért Díjat kapták 1987-2004 között

<http://mek.oszk.hu/02300/02355/index.phtml#>

*

Részlet a könyvből

Legeza atya: A világ és az Úristen

2004. december 8-án görög katolikus szertartásunk szerint kísértük utolsó útjára a balesetben elhunyt Bubik István színművészt a Farkasréti temetőben. Pajkos gyermeke volt a mennyei Atyának. Már gyermekkorában feléje irányították figyelmét. Szilaj kamasz éveit az esztergomi ferences atyák gimnáziumában és kollégiumában töltötte. Erről akkor sem feledkezett meg, amikor számára ez nem előnyt, hanem hátrányt jelentett. A papok felé mindig különös tisztelettel fordult. Egy ferences atya mondta róla: „Jó gyerek volt a Pista, jó gyerek”. Mindannyian ezt tapasztaltuk, hogy Bubik István egy jó ember volt. Pedig ő is, mint minden

ember a bűn és a kegyelem vonzásában élt, annak ütköző erőterében róttá lépteit.

Hányszor számot vetett életével, életének alakulásával. Megrendítő pillanatok voltak ezek, amikor magába szállt és felemelte lelkét Teremtőjéhez. Nem szégyellt ez a szenvedélyes, jó fizikumú férfi letérdelni a gyóntatószék rácsa elé. Aki Isten előtt hajt térdet, az nem hódol be másnak, silány dolgok előtt nem hajlik meg, csak az isteni dolgok, a magasztos előtt hajol meg. És Bubik István Isten előtt hajtott térdet. Isten előtt, mert tudta, hogy a bűnnek az ellentéte nem az erény, hanem az Isten irgalma, mint ahogy a tékozló fiúnak az ellentéte sem az otthon maradt nagyobbik testvér, hanem az Atya megbocsátó szeretete. A világ eredményeink alapján ítél meg minket.

Isten elsősorban szándékaink tisztaságát mérlegeli, hogy milyenek szerettünk volna lenni, vagy milyenek szeretnénk lenni. Nem a teljesítményt nézi csupán, hanem a lelkületünket, a hozzáállásunkat, a jó szándékunkat. Ő a talentumokkal elhalmozott legény, akkor emelkedett fel a legmagasabbra, amikor lerogyott Isten elé, akkor volt a legnagyobb. Nemcsak maga körül hadakozott a bűnnel, hanem magában is. Mindig, minden körülmények között számon tartotta, még bűneiben, mélypontjaiban is, hogy elsősorban Istenhez tartozik.

Jó érzéssel tudta, de állandóan tapasztalta is, hogy Isten mindenütt jelen van, örömeinkben éppúgy, mint bánatainkban, erényeinkben és bűneinkben egyaránt. Olyankor is kedve telik bennünk, amikor mi magunk nagyon szegényesnek érezzük magunkat, üres kézzel, vesztésként állunk elé. Ő akkor sem, soha, de soha nem hagy el minket, végtelenül szeret, mi vagyunk az Ő szeme fényei. Ez az őserővel rendelkező férfi nem tartotta magát többre egy Istenhez hanyatló árnyéknál. Milyen nagy átéléssel, megrázóan szavalta önálló estjén Ady versét:

„Akaratomból is kihullasz Én akart, vágyott Istenem.”

Nemcsak az Úristennel volt mindenki mástól különböző a viszonya, hanem a világgal is. Szerette Isten világát, annak minden örömével együtt. Bohém kópésággal jártkelt itt a földön. Ugyanakkor az emberiség nemesebb eszméinek vonzásában is teltek napjai. A hazafiság jeles vonásai ékesítették egyéniségét. Forró szeretettel szerette hazáját, a magyar népet.

De a család is szent volt számára. Jó rokona akart lenni hozzátartozóinak, elsősorban a hozzá legközelebb állókhoz, de mindenekelőtt ahhoz, akit Isten oltárához vezetett. Feleségének jó férje, kislányának drága édesapja szeretett volna lenni.

Igaz mély barátságok alakították egyéniségét, gazdagították életét.

Így járt ő közöttünk Isten sajátos gyermekeként. A mennyei Atya a gyerekeket szereti. Nem kedveli az öregeket, hacsak lélekben meg nem maradnak gyermekeknek. Országába csak a gyermekek lelkületével élőket engedi, azokat, akikben még nem tört meg arcának tükörképe. A fejlődni képeseket, az úton levőket szereti, mint ahogy Bubik István is úton járó volt. Útközben tért haza, vissza az Istenhez, az Atyához, aki őt 46 évvel szülei szerelmén keresztül leküldötte ide a földre. Aktív, szenvedélyes férfiként élte az életteli életét. Több csikó csiholt benne, de tekintetéből mindig egy huncut gyermek kukucskált felénk. Amikor ő most az örök élet ajtaján

kopogtat ilyen fiatalon bebocsátásért, mi megfosztottak lettünk. Szegényebben lettünk, de az Ég gazdagabb lett egy különös csillaggal.

Dr. Legeza József, gör. kat. lelkész

*

Egy gondolat bánt engemet...

A Hír TV Heti Nézőterének interjúja Bubik Istvánnal

- Az Új Színházban Bubik István nagy sikerrel mutatta be Ritka magyar című önálló estjét. Azon gondolkoztam, mi közben néztem az előadást, hogy a magyar irodalomból - amelyben annyi fantasztikus vers van - mennyire volt nehéz a választás?

Rettentően, hiszen napokig lehetne sorolni a csodálatosabbnál csodálatosabb magyar költők verseit. Abból indultam ki, amit már hosszú évek óta tudok, csak még nem mertem elmondani; valószínűleg nem érettem meg rá.

- Ez az előadás már egy jó ideje látható, hallható különböző helyszíneken. Tehát az újdonság az, hogy az Új Színház a műsorára tűzte.

Az igazság az, hogy az igazgatóm, Márta István két évvel ezelőtt, amikor megneszelve, hogy készülök egy önálló estre, följánlotta, hogy a kamara-színházban, fönt a Stúdiószínpadon mutassam be, de én megköszönve a felkérést elutasítottam, mert úgy éreztem, hogy először ki kell magamat próbálnom ebben a nagyon kemény műfajban, hiszen nem véletlenül retteg oly sok színész kollégám a ...

- Már önmagában a versmondástól is, nemhogy az önálló esttől.

- ...Nem is gondolná az ember, aki ezt nem gyakorolja, hogy mennyire nincsen köze a pódium műfajnak a színjátszáshoz. Kiváló színészekre emlékszem, például Márkus Lászlóra, aki amikor versmondás jött szóba, rettegett, legfeljebb kuplét vagy valami mókás mesét volt hajlandó elénekelni inkább, vagy talán elmondani, mert azt mondta, hogy egyszerűen belehalna, mert ő csak jelmezben, partnerekkel, komoly színpadon, díszletben érzi jól magát. És ez valóban így van. Kiváló színészekkel vagyok körülvéve, de egy kezemen megszámolhatom, hogy hányan mondanak közülük verset.

- Azt mondta, régóta érlelgette azt, hogy bizonyos verseket elmondjon.

Először az Egy gondolat bánt engemet jut eszembe. Minden stúdióban kizárt, hogy van olyan ember, akinek nem volt kötelező megtanulnia pici korában. Rejtély, hogy miért éppen ezt az egyik legkomolyabb férfiverset tanítják gyerekkorban, hiszen ezt kisgyerek csak bemagolni tudja és felmondani, de elmondani nem hiszem. Olyan messzire áll egy kisgyermektől az, amit most már 46 évesen jobban érzek: hogy csak ne valami - nem is tudom mi a jó szó - betegségben, párnák közt kelljen úgy elsenyedni, hanem inkább valami akcióban, vagy legalábbis férfihoz méltó kereteken belül sikerüljön az utolsó döfés.

- És mely verset említene még meg?

16 éves voltam, talán még fiatalabb, 1974-ben bukkantam rá Esztergomban, ferences diákként a könyvtárban, azóta sem hallottam és láttam sehol senkitől a Csak egy éjszakára című Gyóni Géza verset. Azt hiszem, ezt Létai Klára ajánlotta nekem, aki felkészített a főiskolai felvételire... állítólag valami rendszerváltozási vagy rendszerváltoztatási kísérlet történt itt az elmúlt években...

- Állítólag.

- Gyóni Géza nevét ugyanúgy nem hallom azóta sem, pedig kiváló költő. Nemcsak az a kuriózum, ahogy valóban a lövészárokban, a lengyel fronton írta verseit, és ott búcsúzott el a hazájától, családjától, barátaitól, hanem tényleg jó versek.

- Jó néhány Wass Albert vers szól a hazafiság, vagy a haza témaköréről, elmondaná-e ezek közül valamelyiket?

Wass Albert: Magyar cirkusz

Cirkuszt álmodtam az éjjel.
Emberek, az álom szörnyű volt!
Még le sem ment a nap egészen,
s már fölött véresen a hold!

Indulót kürtölt frakkosan a Halál!
Körben a világ valamennyi népe
megtöltötte a páholysorokat,
s minden szem az arénát nézte.

Ott gyilkolták egymást a magyarok,
Torz jelmezekben, részegen!
Szemükben láz, kezükben kés
s csorgott a vér a késeken....!

Mindenki küzdött ott mindenki ellen,
s ezer bohóc röhögött!
A világ jelszavakat ordított
és fogadásokat kötött.

- Én erre a vörösre fogadok!
- Enyém a zöldinges legény!
- Szorítsd te Árpád-címeres !
- A gatyás paraszt az enyém!

S a magyarok csak ölték egymást.
Tombolt a halál-zenekar

S Európa cirkusz-porondján
Fogyott, fogyott a magyar.

Aztán a végén egy maradt csak.
Ezer sebéből folyt a vére.
Bámult fáradtan eszelősen
a véráztatta csatatérre.

A nézők elszámolták a fogadásokat.
Aki vesztes volt, fizetett.
Néhányan már ásítottak is.
Aztán mindenki hazament.

Pár kapzsi suhanc még összeszedte
Az elesettek rongyait.
Aztán már csak a hold bámulta
Borzadt szemével, vörösen
Az új magyar Káint.

Azon gondolkoztam, hogy bárcsak ne lenne olyan aktuális ez a vers, vagy ne lennének aktuális szempontjai. Az önálló estje összeállításában mint művésznak nagyon fontos a haza, a magyarság, a hazáért való aggódás, a hazával való törődés.

Minden nevelés kérdése. Ez nekem olyan természetes, hogy mikor meg kell magyarázzam, akkor zavarban vagyok és butaságokat mondok. Tehát ez olyan dolog, hogy a Himnusznál föláll az ember, s énekl. Tehát ha ezt meg kell magyarázni, vagy hogy március 15-én miért tűzöm ki a kokárdát, vagy most az 56-os időszakban, emlékezve az 56-os forradalomra, miért tűzöm ki ezt a jelvényt... sajnos megmaradt a nyoma az elmúlt 50-60 évnek, mert Budapesten ebben a forradalmi időszakban, az emlékezés időszakában, alig látok jelvényeket vagy erre irányuló gesztusokat, leszámítva a hivatalos hozzászólásokat. Úgyhogy igyekeztem beleprésseni az estembe mindent, ami nekem fontos. Ebben benne van a hazaszeretet, benne van a család, benne vannak a nők, a lovak, benne van a dob, benne van a zene, ami erőt ad a hétköznapiakban, azt mindent beletuszkoltam.

Erről is szólt egy rész, hogy a vers, a versmondás mit jelent. Latinovits Zoltánt idézte - mit jelent?

Nem azért hurcolom magammal, mert divatos ma Latinovits Zoltánnal példálózni, csak tudtam, hogy várakozni fogok kint és töltődök, töltődök, mert egyértelműen mesternek tartom. Kötelező tananyagként ajánlanám a színészeknek, ha tanár lennék. Ő írja le azt, hogy egyértelműen komolyabb és hazafiasabb feladatnak érzi a pódiumművészetet, a versmondást a színészetnél. Én is így vagyok. Magyarországi viszonylatban az egyik legjobb társulatban játszom, kiváló színészekkel, nagy és főszerepeket. Ennek ellenére a versmondás okozza a legnagyobb örömet. Valószínűleg ezekkel a magyar versekkel tudok legjobban azonosulni, de ezt is kristálytisztán leírja Latinovits az egyik önálló estjének a bevezetőjében, amikor azt mondja, hogy „kérem, könyörgök, hallgassanak a költőkre, mert csak ők tudnak mindent kitapogatni, ami

volt, és ami közeleg évmilliárdok távolából évmilliárdok távolába." Tehát mese nincsen. Nagyon kemény és sokszor kegyetlen ez a felismerés, a találkozás velük, mert a költők, a jó költő valóban nagyon érzi a jelent és a múltat is, és bizony nem mindig vidám dolgokat ír, és nem optimista.

- Hát nem. A cím Ritka magyar. Ezt ugyan már biztosan megkérdezték, de hát miért ez a cím? Ezt csak népzeneészek, néptáncosok tudják. A ritka magyar az egy erdélyi, pontosabban mezőszéki táncfajta, kifejezetten férfitánc. A ritka magyart bizonyos területeken például ritka tempónak is hívják, vagy máshol ritka fogásolásnak. Ez a sűrű tempónak a fele, tehát ez egy ilyen kicsit lassú, de rettentő feszes, szinte katonás tempóban nagyon érzelmes nótákat, többnyire szerelmes nótákat fejez ki, fájdalommal telített szerelmes nótákat. Nekem ez a kedvencem. '83 óta barátkozom a néptáncosokkal, elementáris élmény volt a Honvéd Együttes és a Hegedűs Együttes tolmácsolásában Magyar Elektrát hallgatni, nézni annak a kísérezőzenéjét. Általuk ismertem meg a magyar néptáncot, népzeneét, kiváló barátokra és fantasztikus szerelmekre tettem szert, és a végén feleséget is onnan választottam. Tehát én, ha még egyszer megszületnék, néptáncos lennék és pilóta.

És pilóta.

Persze, bár félig-meddig így is az vagyok, mert a költők szárnyán repdesek, röpdülök, de agyon irigylem a pilótákat és a néptáncosokat.

És ezek a néptáncos részek meg a zenés részek is a fénypontjai az előadásnak. A versek között sok Ady-vers is van, Petőfi-vers is van, Arany János; ilyenkor óhatatlanul adódik, hogy akik nincsenek, egyszerűen nem lehetett már annyi mindenkit ennyi időbe belepréselni, vagy ennek különleges oka van?

Így is két és negyed óra volt, úgyhogy így is ki kell húznom, nem élhetek vissza a nézők bizalmával. Egy és háromnegyed óránál nem lehet hosszabb, úgyhogy fájdalommal ki kellett húznom pár részt. El vagyunk kényeztetve. Olyan költőink és fordítóink vannak, hogy a fal adja a másikat, valóban rettentő nehéz választani. És még hátra van az érési folyamat. Már tudom most, hogy mi lesz az a vers, amit a szerelmes ciklusban meg fogok tanulni, és el fogok mondani. De nem elég, hogy a szöveget rövidesen megtanulom, nem tudom, mikor fog bennem úgy megérni, hogy elő is merjem adni.

Változik-e egyébként az előadóstnek a szerkezete, tartalma?

Változik. Ahogy én napról napra változom, hol vidámabb vagyok, hol szomorúbb, főnntartom a jogot a változtatásra, sőt műsoron belül, ha úgy érzem, hogy elfárad a hangulat, improvizálok, ha úgy érzem, hogy valahogy nem találom az összhangot - s két év alatt meglehetősen rutinra tettem ebben szert -, akkor kihagyok egy-két verset és próbálom fölírni a közönséget, illetve magamat. Ha észreveszem, hogy kisgyerekek vannak a nézőtérben, akkor egyszer csak belevágok egy-két mókás-, illetve gyerekverset, mert tudom, hogy a kisgyerekek előbb-utóbb elfárad, és elkezd ficákolni. Ezért viszek magammal varázshangszereket: dobót, dorombot. Tudom, ez nemcsak nekik tetszik, mert a dorombnak majdnem minden népzeneben óriási az ereje, egy rettentő ősi hangszer.

Épp akartam mondani, sajnos dob nincs most itt, de doromb van.

Ennek egy egészen különleges hatása van. /Dorombon játszik/

Tej, túró, tejfel
félre gatyá pendely
azért a kis bolondságért
majd meghal az ember

Likas teknő, likas tál
jaj de régen nem adtál
száradjon el a köldököd
hogya hozzám nem dörgölöd

- Ez fantasztikus volt. Én már kezdtem szomorkodni, hogy dobot nem láttam, de ezek szerint a zsebből előkerült. Említette az előbb a Reszket a bokort, hogy azért Petőfit se hagyjuk ki. Elmondaná-e nekünk? Ugyan nagyon ismert, de csodálatos vers.

Petőfi Sándor: Reszket a bokor, mert...

Reszket a bokor,
mert Madárka szállott rá.
Reszket a lelkem, mert
Eszembe jutottál,
Eszembe jutottál,
Kicsiny kis leányka,
Te a nagy világnak
Legnagyobb gyémántja!

Teli van a Duna,
Tán még ki is szalad.
Szívemben is alig
Fér meg az indulat.
Szeretsz, rózsaszálam?
Én ugyan szeretlek,
Apád-anyád nálam
Jobban nem szerethet.

Mikor együtt voltunk,
Tudom, hogy szerettél.
Akkor meleg nyár volt,
Most tél van, hideg tél.
Hogyha már nem szeretsz,
Az isten áldjon meg,
De ha még szeretsz, úgy
Ezerszer áldjon meg!

Annyira szépek ezek a versek, hogy nem is tudom, hogy még melyiket válasszam.

Furcsa, meg kell mondjam, furcsa itt, a tévében mondani, miután nem rólunk szól a televíziózás újabb időkből. Nem a színészekről, legfeljebb idétlenkedésekben, lehetnek különböző vetélkedőkben meg show-műsorokban, meg „beszéljünk nagyon lazán” műsorok vezetésében. Ezért mi, én is elszoktam a kameráktól, elszoktam az intim tértől, úgyhogy elnézést kérek, ha teátrális vagyok, az operatőröktől is.

Nem emlékszem, hogy mikor voltam utoljára tévéstúdióban: évente egyszer versmondás gyanánt. Próbáld elintézni Edina, hogy tévéjátékok is szülessenek, ne csak politikai beszélgetések.

- Az nagyon jó lenne, én azon leszek, és szerintem fantasztikus élmény volt és lesz a nézőknek, ha verset hallanak. Ugyan szomorú vers, gyönyörű vers, de hát különleges vers Gyóni Géza: Csak egy éjszakára. Hogyha ezt még hallhatnánk a Művész Úrtól, akkor én ezzel búcsúznék most, és további sok sikert, és ezt az estét még többször láthatják az Új Színházban.

Gyóni Géza:
Csak egy éjszakára...

Csak egy éjszakára küldjétek el őket;
A pártoskodókat, a vitézkedőket.
Csak egy éjszakára:
Akik fent hirdetik, hogy - mi nem felejtünk,
Mikor a halálgép muzsikál felettünk;
Mikor láthatatlan magja kél a ködnek,
S gyilkos ólom-fecskék szanaszét röpködnek,

Csak egy éjszakára küldjétek el őket;
Gerendatöréskor szálla-keresőket.
Csak egy éjszakára:
Mikor siketítőn bőgni kezd a gránát
S úgy nyög a véres föld, mintha gyomrát vágnák,
Robbanó golyónak mikor fénye támad
S véres vize kicsap a vén Visztulának.

Csak egy éjszakára küldjétek el őket.
Az uzsoragarast fogukhoz verőket.
Csak egy éjszakára:
Mikor gránát-vulkán izzó közepén
Ugy forog a férfi, mint a falevél;
S mire földre omlik, ó iszonyu omlás, -

Szép piros vitézből csak fekete csontváz.

Csak egy éjszakára küldjétek el őket:

A hitetleneket s az üzérkedőket.

Csak egy éjszakára:

Mikor a pokolnak égő torka tárul,

S vér csurog a földön, vér csurog a fáról

Mikor a rongy sátor nyöszörög a szélben

S haló honvéd sóhajt: fiam... feleségem...

Csak egy éjszakára küldjétek el őket:

Hosszú csahos nyelvvel hazaszeretőket.

Csak egy éjszakára:

Vakitó csillagnak mikor támad fénye,

Lássák meg arcuk a San-folyó tükrébe,

Amikor magyar vért gőzölve hömpölyget,

Hogy sirva sikoltsák: Istenem, ne többet.

Küldjétek el őket csak egy éjszakára,

Hogy emlékezzenek az anyjuk kinjára.

Csak egy éjszakára:

Hogy bujnának össze megrémülve, fázva;

Hogy fetrengne mind-mind, hogy meakulpázna;

Hogy tépné az ingét, hogy verné a mellét,

Hogy kiáltná bőgve: Krisztusom, mi kell még!

Krisztusom, mi kell még! Véreim, mit adjak

Árjáért a vérnek, csak én megmaradjak!

Hogy esküdne mind-mind,

S hitetlen gőgjében, akit sosem ismert,

Hogy hívna a Krisztust, hogy hívna az Istent:

Magyar vérem ellen soha-soha többet!

- - Csak egy éjszakára küldjétek el őket.

(Przemysl, november.)

